

přímý účinek, jež jsou probírány ve většině literatury týkající se směrnic, jsou sice podstatné, ale vědět, jak správně a vhodně transponovat směrnici (vezmeme-li v úvahu určitou míru volnosti volby mezi transpozičními metodami a formami transpozičních opatření), považuji za první a zásadní krok k jejímu

náležitěmu uplatnění. Myslím si, že člověku, který si přeje dozvědět se o směrnících Evropské unie něco nového či „něco více“, poskytuje kniha velmi povedený a aktuální přehled o dané problematice.

ŠKOP, Martin: — právo, jazyk a příběh.

1. vyd. Praha: Auditorium, 2013, 182 s. ISBN 9788087284377.

Markéta Klusoňová*

Knihy Martina Škopa je sice odbornou publikací se všemi z toho vyplývajícími rysy, ale hned na začátku této recenze je třeba vyzdvihnout, že je především knihou přímo stvořenou i ke čtení pro potěšení čtenáře. A to je něco, co nelze říci o mnoha textech tohoto druhu. Čtivost, humor a s nonšalantní lehkostí zvládnutý styl psaní jsou devizy, které ji odlišují od většiny klasické právní a právnické literatury. Nic jí to přitom neubírá na závažnosti sdělovaného obsahu a nijak to neumenšuje kvalitu autorovy vědecké práce, která za textem stojí.

Jistě, jedná se o pro české právní prostředí poměrně nezvyklý text, který může leckterému právníkovi zaměřenému na přímočaře praktické právní otázky připadat matoucí. Otázky, které takovému čtenáři pravděpodobně vytanou na mysli hned po prvních stránkách, jsou nasnadě: „Je to vůbec právní text? Proč bych to měl číst? K čemu mi to (v praxi) bude?“ Pokud ale tento zdráhavý čtenář vytrvá a Škopovu knihu skutečně přečte, odpovědi zjistí vzápětí. Byť se skutečně nejedná o čistě právní text, ale spíše o multidisciplinární práci s právním základem a především literárně-vědnými přesahy, právníkovi v praxi může výrazně prospět. Pro ty ostatní, kterým praktický přínos četby tolik na srdci neleží, přitom platí, že i z čistě teoretického hlediska jde o knihu inspirativní, originální a mile osvěžující v někdy poněkud strnulých pořádcích běžné nabídky právnických knih.

Pokud bychom přece jen měli tento text zařadit do systému právních disciplín, akademických oblastí či jejich jednotlivých směrů, volba by padla na právní teorii, resp. na Law and Humanities či Law and

Literature a následně Law as Literature. Je přitom nepochybné, že se jedná o teoreticko-právní problematiku, ale dále je vše otázkou rozhodnutí čtenáře.

Autor příznaně navazuje na své předchozí texty zabývající se vztahem práva a umění,¹ stejně jako na přednášky a semináře předmětu Právo a umění, který na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně vyučuje již pátým rokem. Vychází přitom z převážně angloamerické literatury směru Law and Literature, který bohužel nemá v kontinentálním právu příliš dlouhou historii ani není všeobecně známý. Přesto se autor již v předmluvě vzdává zásluhy za „objevení“ autorů tohoto hnutí a koneckonců ve své práci neposkytuje ani přehled těchto prací, ani neshrnuje historii daného přístupu.

Volí vlastní cestu a svým způsobem se odklání i od klasických prací věnujících se tomuto tématu, když sleduje vlastní směr úvah o možnosti využití literatury v právu a využívá opory myšlenek autorů, kteří nepatří přímo ani do práva, ani do Law and Literature.² Nabízí se tak zařazení do Law and Humanities,³ ale hranice mezi ním a prvním jmenovaným je natolik neostrá a často je dokonce nazírána jako předěl mezi jednotlivými stádii multidisciplinárního přístupu, že snaha o nalezení té správné „nálepky“ pro tuto knihu v podstatě ztrácí smysl.

Poněkud jasnější je to v případě rozlišování mezi Law in Literature a Law as Literature, byť ani zde

¹ Viz ŠKOP, Martin. *Právo a vášeň: jazyk, příběh, interpretace*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, 205 s. ISBN 9788021054646.

² Např. Umberto Eco nebo Roland Barthes.

³ Pro více informací viz např. PORSDAM, Helle; ELHOLM, Thomas. *Dialogues on justice: European perspectives on law and humanities*. Berlin: De Gruyter, 2012, 241 s. ISBN 9783110268980.

* Mgr. Markéta Klusoňová, asistentka a doktorandka na Katedře právní teorie, Právnická fakulta Masarykovy univerzity, Brno.

nelze rozhodnout se stoprocentní platností.⁴ Tato Škopova práce je zaměřena především na použití literárně-vědnych přístupů v právu. Jejich vysvětlení na jednotlivých literárních příkladech je až vedlejší, tudíž se jedná v první řadě o uchopení práva jako literatury, nikoliv o vysvětlení práva na základě použití práva v literatuře. Přesto je třeba říci, že pro běžného čtenáře, který se vztahem práva a umění nezabývá na akademické úrovni, je takové zařazování zcela zbytečné. Podstatnou informací je, že v kolonkách zajímavé/nezajímavé četby je to vždy ta „zajímavá“ volba, kterou má čtenář chuť po dočtení poslední stránky zaškrtnout.

Hlavním praktickým přínosem publikace jsou úvahy autora na téma právního jazyka a jeho použití v právních textech, a to zejména v souvislosti s právní interpretací. Škopův návrh trvat na kultivovaném právním jazyce namísto jen těžko uchopitelného obecného „spisovného“ jazyka jakožto zásadní

⁴ Podobně jako to není jednoznačně určitelné u např. WHITE, James B. *The legal imagination: studies in the nature of legal thought and expression*. Boston: Little, Brown and Company, 1973, 986 s.

složce právního jazyka se jeví racionální a oprávněný i vzhledem k příkladům z odůvodnění soudních rozhodnutí, které jsou v textu uvedeny.

Své uplatnění v každodenním použití právní interpretace a argumentace jistě najdou i vysvětlení fungování nadinterpretace a dekonstrukce. Autor zde vychází ze svého širokého multidisciplinárního pohledu, když srozumitelně vysvětluje podstatu těchto převážně literárně-vědnych postupů. Vzápětí navíc toto obecně pojaté vysvětlení vztahuje k realitě právního psaní. Mimo jiné přitom odkrývá široce zažitý omyl v chápání dekonstrukce v právním kontextu a neváhá se kriticky vymezit proti takto zkreslenému pohledu na postmodernu jako takovou i na dekonstrukci jako metodu nejen práce s textem.

Publikace —*právo, jazyk a příběh* je tak dobrou volbou pro každého právníka, který si chce rozšířit obzory o jeden ne až tak známý právně-teoretický směr, stejně jako pro toho, který hledá pomůcku pro zkvalitnění svých dovedností právní interpretace a argumentace.

Marek Káčer: Prečo zotrvať pri rozhodnutom. Teória záväznosti precedentu

Praha: Leges, 2013, 167 str.*

Jan Kysela**

Marek Káčer je odborným asistentem na katedře teorie práva trnavské právnické fakulty, kde spolupracuje mj. s Radoslavem Procházkou, s nímž také nedávno napsal učebnici teorie práva. V řadě textů se s ním nicméně kriticky vypořádává. V české právní akademii se tvůrčí kritika děl učitelů a starších kolegů příliš nepěstuje, alespoň ne bez dopadů na osobní vztahy, což je – myslím – škoda. M. Káčer se cíleně orientuje nejen na prostředí domácí, slovenské, ale i české, resp. širší. A to jak tím, na jaké konferenci jezdí, tak tím, kde publikuje. Sám to velmi oceňuji, neboť jsem si díky tomu upřesnil

názor na povahu slovenské právní akademie, která ve svých nejlepších výhoncích jistě ob stojí v náročnějším mezinárodním srovnání. O tom, že k takovým výhonkům patří, přesvědčuje M. Káčer recenzovanou knihou.

Kniha je to poměrně útlá, ale velmi vydatná, s bohatým poznámkovým aparátem a množstvím zpracovaných pramenů umožňujících postihnout právně-teoretické, právně-filosofické, konstitucionalistické, ale i psychologické aspekty tématu. Rozhodně se netýká jen precedentů, nýbrž celé řady souvisejících otázek. Je sepsána čtivě, takže slovenština nepůsobí rušivě ani na někoho, kdo ji běžně nečte.

Jakési krédo vyjadřuje autor už v „Předmluvě“: jelikož je právo významem textu, nemůže být nikdo pouze ústy zákona – musí rozumět tomu, co říká. Později totiž objasňuje, jaký zákon měl *Ch. de Monte-*

* Recenze vznikla v rámci řešení grantu GA ČR P408/12/1255.

** doc. JUDr. Jan Kysela, Ph.D., Právnická fakulta Univerzity Karlovy, Praha.